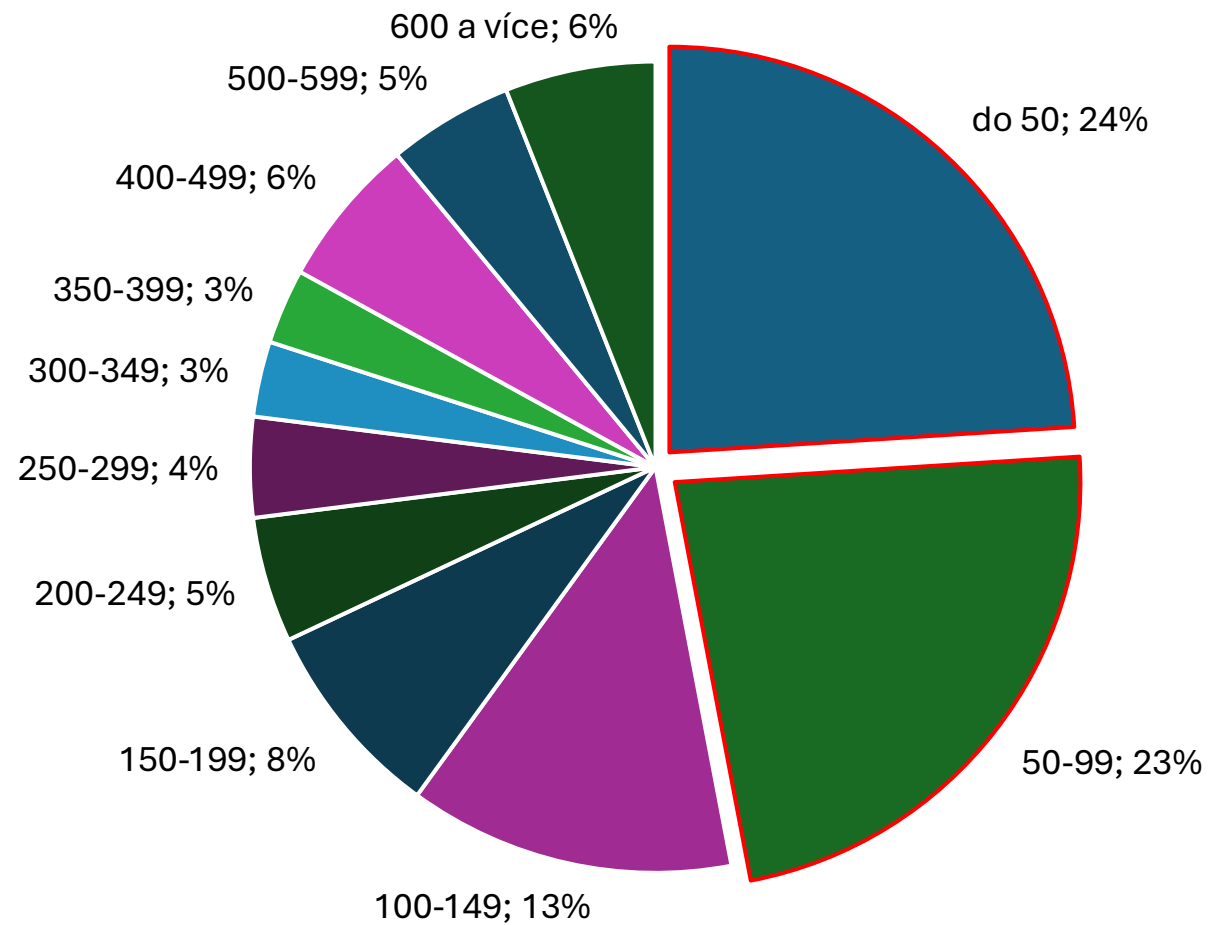

Skrytá hrozba (rozuměj příležitost) českého školství

Mgr. Jaromír Beran, nezávislý konzultant

Podíl škol podle velikosti (počet dětí/žáků)

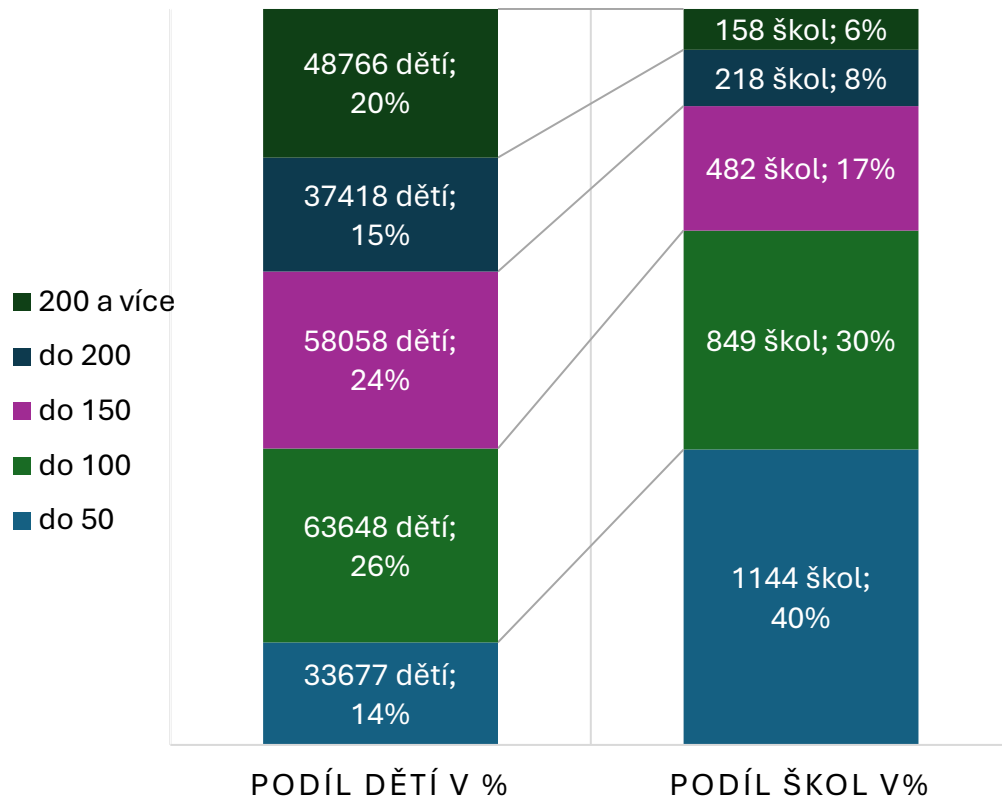

*údaje ze školního roku 2023/24, školy vykazující děti/žáky

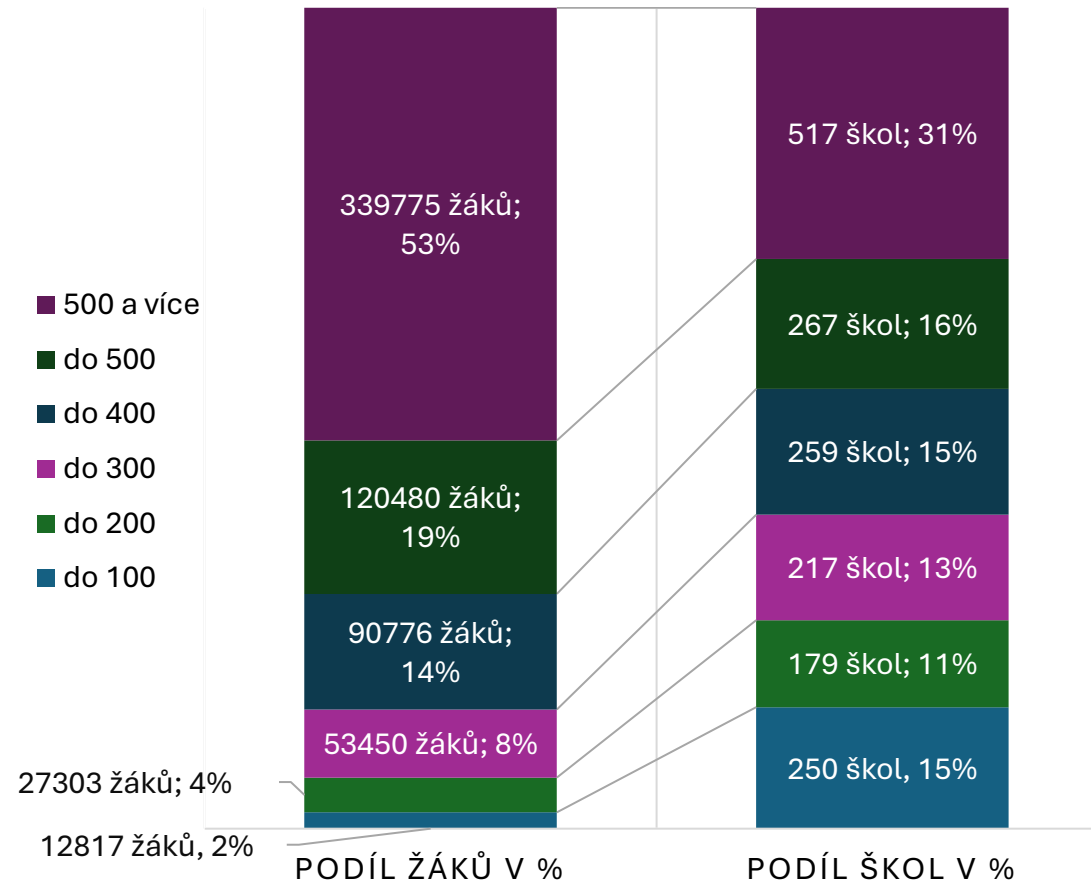
*údaj zahrnuje školy provozující činnost mateřské, základní, střední a vyšší odborné školy

Zastoupení dětí/žáků v malých a velkých školách

Samostatné MŠ – podíly škol a žáků podle počtu dětí ve škole (2847 škol)

Samostatné ZŠ – podíly škol a žáků podle počtu žáků ve škole (1675 škol, 644 601 žáků)

*údaje ze školního roku 2023/24, školy vykazující děti/žáky

*ZŠ a MŠ zřizované obcí

*údaje za běžné třídy i třídy zřizované podle § 16 odst. 9

Počty učitelů ve školách

Přehled velikost škol dle počtu dětí/žáků a typu subjektu – průměrné počty učitelů

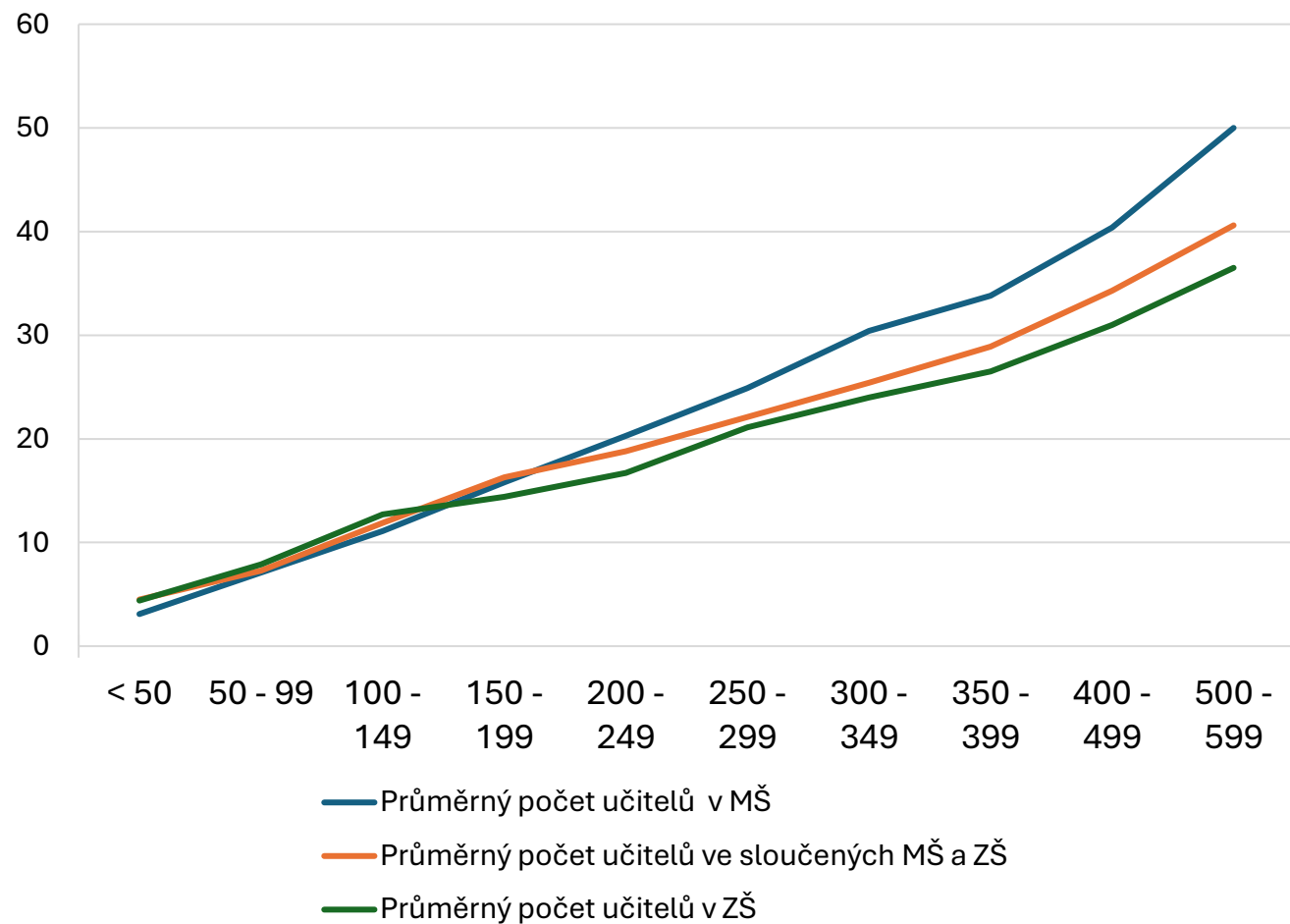
Počet dětí/žáků	Průměrný počet učitelů v MŠ	Průměrný počet učitelů ve sloučených MŠ a ZŠ	Průměrný počet učitelů v ZŠ
< 50	3,1	4,5	4,4
50 - 99	7,1	7,3	7,9
100 - 149	11,1	11,9	12,7
150 - 199	15,8	16,3	14,4
200 - 249	20,3	18,8	16,7
250 - 299	24,9	22,1	21,1
300 - 349	30,4	25,4	24,0
350 - 399	33,8	28,9	26,5
400 - 499	40,4	34,3	31,0
500 - 599	50,0	40,6	36,5

*údaje ze školního roku 2023/24, školy vykazující děti/žáky

*údaj zahrnuje školy provozující činnost mateřské, základní, střední a vyšší odborné školy

*učitelé v přepočtu na plně zaměstnané

Průměrné počty učitelů podle velikosti školy

Současný stav

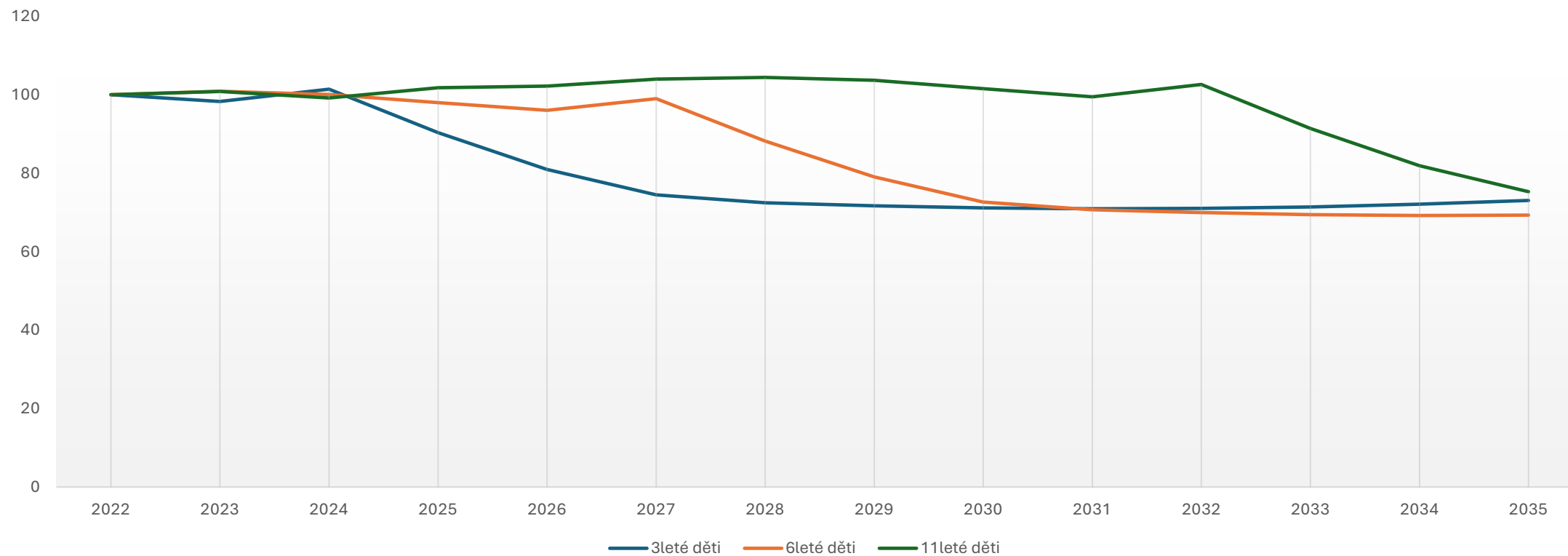
Průměrný počet
dětí ve třídě v
MŠ 19,9

Průměrný počet
žáků ve třídě na
1. stupni ZŠ 18,7

Průměrný počet
žáků ve třídě na
2.stupni ZŠ 19,7

Co nás čeká?

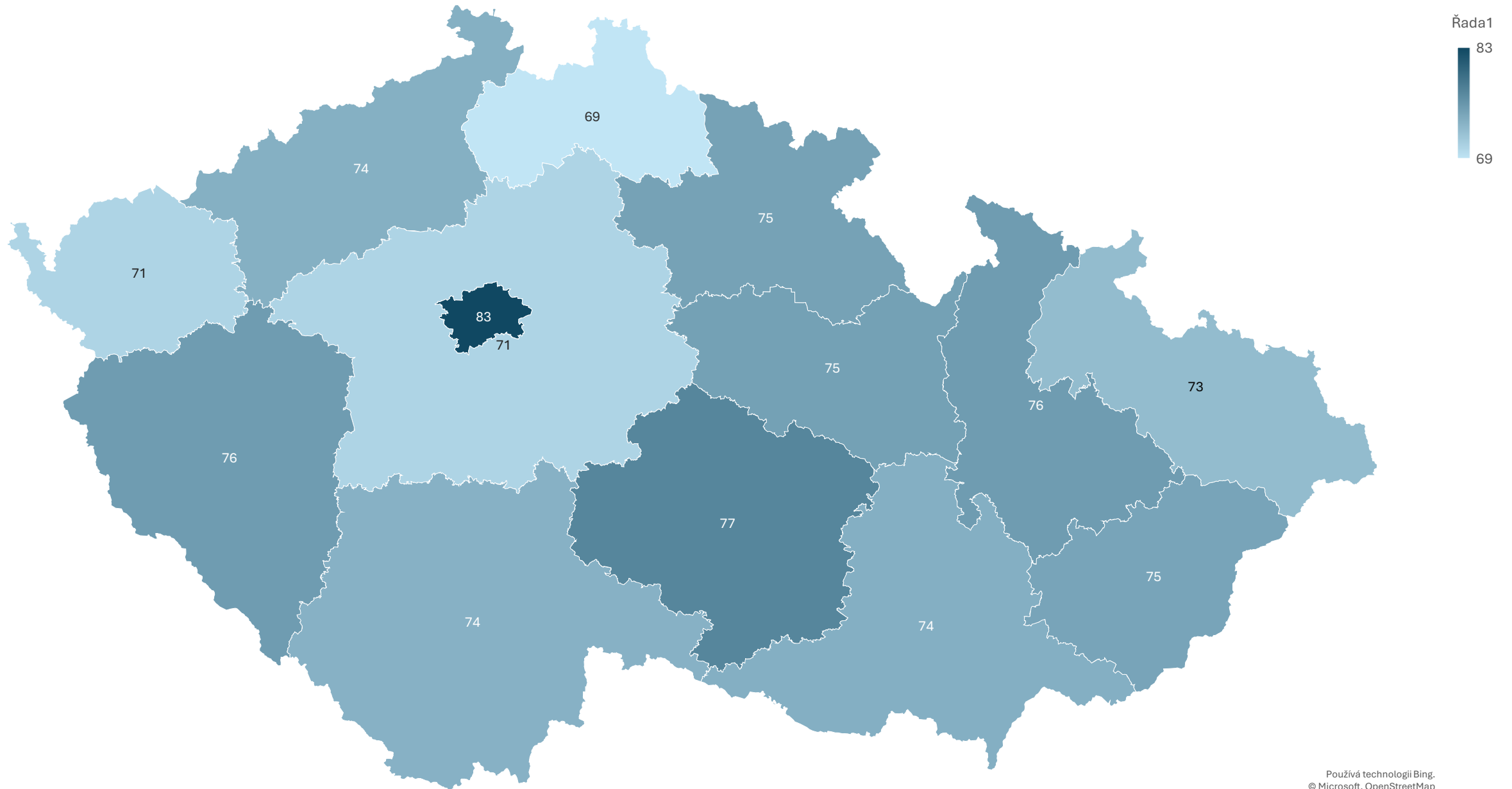
Predikovaný pokles počtu dětí v přechodových ročnících
(v % k roku 2022)

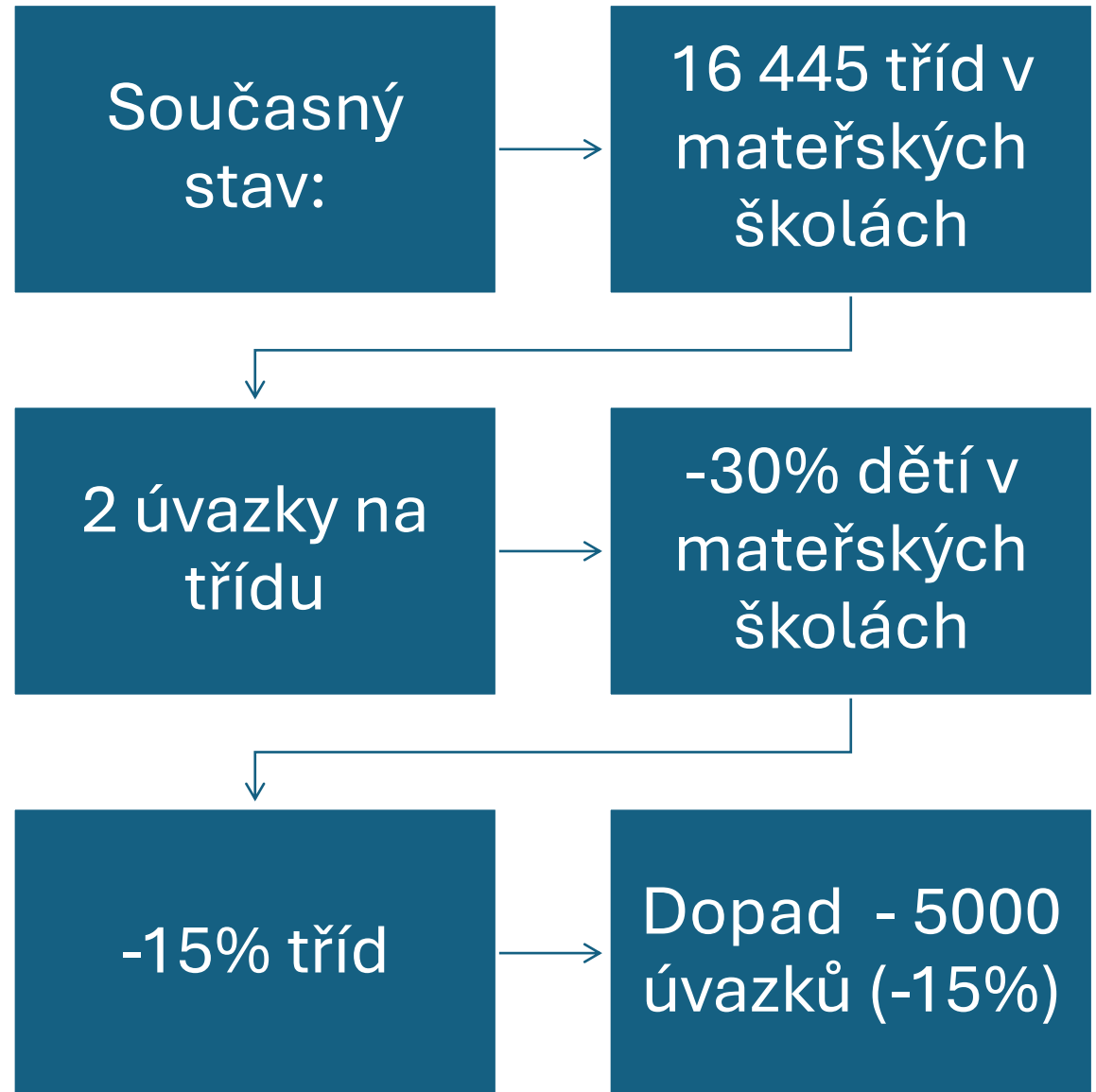

Statistický atlas - ČSÚ

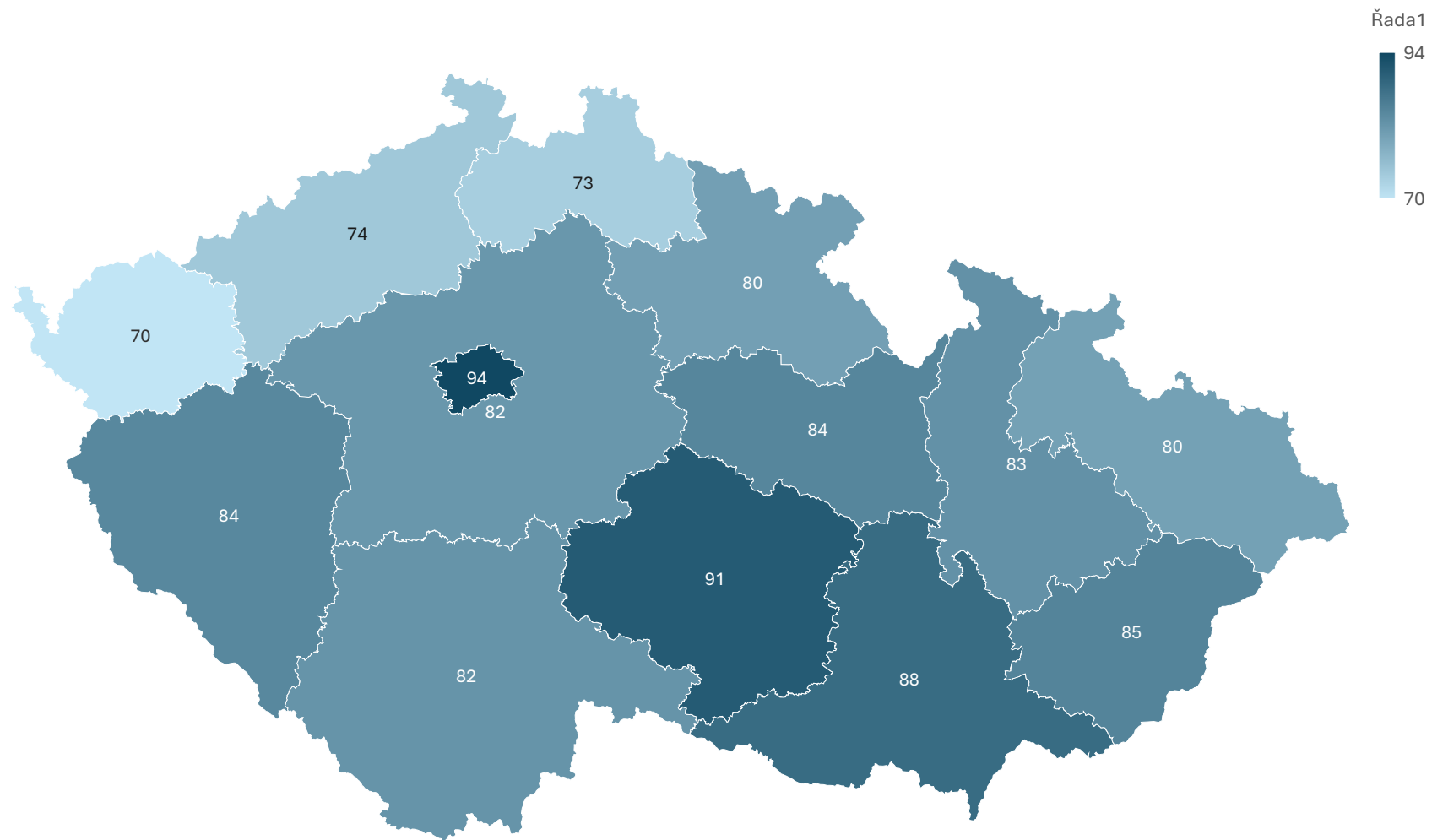
Rok 2028: předpokládaný pokles počtu dětí ve věkové skupině 3-5 let (v % k roku 2022)

Modelový příklad

Rok 2035: předpokládaný pokles počtu dětí ve věkové skupině 11-14 let (v % k roku 2022)

Další faktory

Do roku 2035 bude o 300 tisíc více seniorů

Intenzivnější odliv z venkovských regionů

Podíl učitelů starších 55 let je více než 30 %

20 % podlimitních škol už dnes

Zahraniční přístupy

tendence ke spojování škol do větších celků při zajištění jak hospodárnosti, tak dostatečné prostorové dostupnosti => administrativní reformy a změny ve financování škol

Finsko

- V 2006 ukončilo dodatečné financování malých škol, což následně vedlo k tomu, že obce z důvodu finančních problémů zavíraly malé školy.
- Od 1990 do 2010 bylo ve Finsku zavřeno 2117 škol, zejména šla o školy s méně než 50 žáky nacházející se ve venkovských oblastech
- 2011-2018 bylo uzavřeno dalších celkem 477 základních škol s 1.-6. ročníkem, což zahrnovalo i školy s více než 50 žáky.
- Zavírání škol je důsledkem pokračujícího procesu centralizace a snahy obcí o snižování nákladů.

Německo

- Německo – různé strategie pro optimalizaci školské sítě v jednotlivých spolkových zemích.
- Požadavek na alespoň 2 paralelní třídy v ročníku na úrovni ISCED 2 (např. Durynsko, Sasko, Severní Porýní - Vestfálsko)
- Pilotování svazkových škol, v oblastech s výrazným poklesem počtu dětí došlo k uzavírání a slučování škol.

Francie

- Administrativní a územní reforma (2015) a změny ve financování škol přispěly k restrukturalizaci školské sítě a slučování malých škol.
- Slučování mateřských a základních škol do tzv. primárních škol jako nástroj ke zvýšení efektivity školské sítě na venkově.

Estonsko

- Administrativní reforma v roce 2017 s cílem snížit počet malých obcí a zefektivnit správu s výrazným dopadem na školskou síť.
- Reforma slučování obcí vytvořila podmínky pro slučování škol a centralizaci vzdělávací infrastruktury.
- Změna ve financování škol: malé školy s klesajícím počtem žáků problémy s udržení provozu, větší samosprávné celky více možností efektivně alokovat finanční prostředky, což vedlo k uzavírání nebo slučování menších škol.

Polsko

- Od školního roku 1998/1999 do školního roku 2001/2022 klesl počet venkovských základních škol o pětinu.
- Šlo o efekt reformy, při níž se osmitřídňé základní školy přeměnily na šestitřídňé. Zkrácení počtu ročníků a demografické změny vedly k poklesu počtu žáků o 40 % během pouhých čtyř let.
- Stejná reforma přenesla povinnost financovat základní školství ze státní správy na obce (podporované státní dotací).

Východiska pro další uvažování

Zachování dostupnosti vzdělávání

Proměna sítě škol

Snižování nerovností

Tlak na proměnu kvality vzdělávání

Out of the box

Stanovení parametrů pro existenci druhé stupně ZŠ včetně nejnižšího průměrného počtu žáků ve třídě

Omezení financování podlimitních škol

Podpora integrace při financování provozu

Investiční podpora svazkování v demograficky upadajících regionech

Integrace předmětů a opuštění tradičního modelu chápání aprobací

Kvalitní podpora vstupu do učitelské profese a podpora konceptu částečných úvazků

Zvýšení PPČ

Jak využít přicházející změnu jako příležitost?

Chápejme změnu jako normální stav

Soustředíme se na vedení školy, nejen na ředitele

Definujme minimální standard druhého stupně ZŠ

Heterogenita jako běžný stav (cizinci a žáci s SVP)

Individuální přístup k žákům bude plošně možný

Děkuji za pozornost

Mgr. Jaromír Beran, beran@roztoky.cz